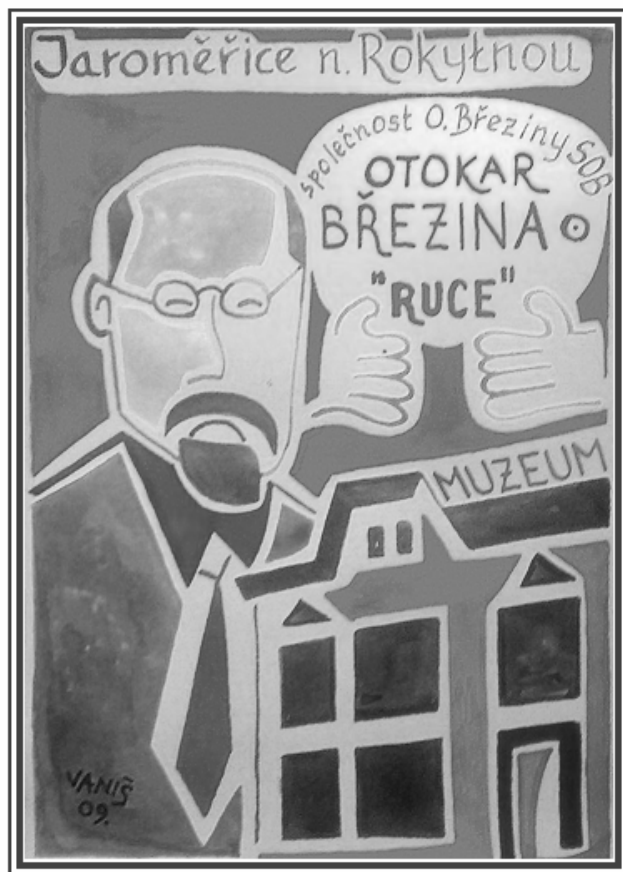

BULLETIN

Společnosti Otokara Březiny

49

Jaroměřice nad Rokytňnou

DUBEN 2009

**Památník národního písemnictví v Praze
a
Společnost Otokara Březiny**

si Vás dovolují pozvat na pořad

Až sedneš za můj stůl

verše, myšlenky a názory

Otokara Březiny

Účinkují

Gabriela Vránová a Jiří Hanák

na flétnu doprovází

Denisa Višňáková

k 80. výročí úmrtí Otokara Březiny připravil Jiří Hanák.

ve středu 29. dubna 2009 v 17 hod.

sál Boženy Němcové, Památník nár. písemnictví

Strahovské nádvoří 1., Praha 1

Jednotné vstupné 20,- Kč s možností příspěvku na režii

Otokar Březina

Pro zraky lásky

Pro zraky lásky tisíce jest otevřeno cest,
pro duší setkání má země na sta svatých míst a dnů,
a v pouštích písku hvězdného, jak odlesk věčných Měst,
ční věže hradů andělských pro karavany snů.

Však pro nás, znamenáné jednou rodnou bledostí,
(neb s ranou tajemnou jsme zrozeni, krev ubíhá nám z ní)
Tvůj svět, jenž tisíciletí se jiskří jarem žádostí,
má zahradu jen jedinou pro žhavé setkání.

Však tam až setkáme se, bázlivá, nad naší touhou zem
jak nad propastmi věků zakrouží v úzkostném záření
a zhasne vteřinou, jež rozstříkla se v slzách paprskem
při náhlém otevření zraku stkvoucího a zavření.

Rci, jakým zázrakem v těch mlčenlivých veselích,
kde v nových sta nocí hrá jak rosa září svou,
v plamenech tisíců, chuť poznáme svých retů zjemnělých,
jež marně jedné řeči hledaly a minuly se tmou?

Jak snesem hrůzou krásu tváří svých, tajemství knížata,
až srdce v slunce změněné, nám ve své pravdě vzplá,
svým uvolněním šílená a novou láskou rozžatá
a sama sobě neznámá, pro touhu země osleplá?

SMRT OTOKARA BŘEZINY

V pondělí 25. března 1929. Před 11. hodinou školník Rezek viděl, že je Březinovi zle. Rozběhl se pro doktora Šlechtu. Ten neprodleně přispěchal a viděl, že Březina skutečně umírá. Poslal proto pana Rezka k Lukšům, je-li pan inspektor doma, aby neprodleně přišel. Cestou Rezek potkal paní učitelku Emilii Lakomou, která ještě nesla Březinovi teplou deku. Řekl jí, že deka již nebude potřeba. Když přišel pan Lukšů, šla s ním paní učitelka Lakomá k mrtvému Březinovi. Přišla i paní Lukšů a učitelka Svobodová. Pomohli mužům mrtvého obléci do černých šatů a položili ho v pracovně na pohovku. Pan Lukšů zašel k majiteli pohřebního ústavu panu Hájkovi, donesli cínovou rakev a Březinu do ní pak položili. Podvázali mu bílým šátkem bradu, rozsvítili světélko a spěchali do ředitelny školy, kde již čekal starosta města J. Musil, Dr. O. Fiala, Dr. Šlechta, E. Lakomá, F. Jech, J. Deml, J. Kapinus a F. Bílek. Co všechno bylo nutno na této poradě vyřešit?

1. Bude Březina pohřben nebo bude kremace?
2. Kde a jaký bude pohřeb a organizace pohřbu?
3. Kde bude vystaven katafalk s rakví?

Dr. Šlechta navrhl na hřbitově pěkné místo, které si původně vyhledal sám pro sebe. Lukšů s Jechem se tam šli podívat. Kapinus zašel ke staviteli Veškrnovi, aby dal okamžitě vyzdít hrobku. Bylo dohodnuto, že rakev bude vystavena v sokolovně, kde bude katafalk, odkud vyjde i smuteční průvod a kde začnou obřady k pohřbu. Bylo nutno v sokolovně vše připravit. O mimořádnou smuteční výzdobu se postaral pan Hájek. Další nutnou věcí bylo vytištění smutečního oznámení. Sestavili ho dr. Fiala a prof. Jech a Jech ho dal druhý den natisknout u tiskaře Dvořáka v Moravských Budějovicích. Bylo nutno ale včas najít Březinovu závěť. To se konečně p. Jechovi podařilo. To již bylo úterý 26. března.

Ve středu 27. března 1929 byl v ředitelně dívčí školy ustanoven Výbor pro uctění památky Otokara Březiny. Účast byla velká: Když František Bílek, na jehož popud byla svolána schůze a ustaven Výbor pro uctění památky O. Březiny, s jakou láskou se jaroměřičtí občané starají o pozůstatky svého básníka a učitele, byl dojat až k slzám a prohlásil: „Pokud všechny tyto památky uchováte v těchto místech,

poznamenaných pobytem i smrtí básníka, ponechám všechny své práce zde, na svém místě. V případě zrušení, odstěhování apod. budu žádat o vrácení já nebo moji dědicové.

Pak byla přečtena Březinova závěť z 28. září 1928, ve které Březina ustanovil dědici svého jmění pana Matěje Lukšů a Dr. Emanuela Chalupného, kteří podle závěti měli za povinnost:

1. Odborné a vědecké knihy odevzdat knihovně Masarykovy university v Brně, rovněž tak veškeré knihy s věnováním autorů.
2. Ostatní knihy Státnímu reálnému gymnáziu v Mor. Budějovicích pro jeho knihovnu profesorskou a žakovskou.
3. Hotové peníze, které zbudou z pozůstalosti po úhradě závazků, zejména poplatků, případnou Nadaci ředitele Mládka při státní reálce v Telči.
4. Autorské právo ke svým pracím odkázal České akademii pro vědy a umění.
5. Nábytek, šatstvo i prádlo odkazují panu Antonínu Rezkovi, školníku v.v. v Jaroměřicích.
6. Obrazy, obrazová díla, knižní rytiny, lepty a sochy, nalézající se v mém bytě, náležejí panu Františku Bílkovi. Nenáležejí tedy do pozůstalosti a buďtež mu co dědici odevzdány.

Podepsán Václav Jebavý
(Otokar Březina).

Příkladu Františka Bílka následovali i dva další dědicové Otokara Březiny, univerzitní profesor JUDr. Emanuel Chalupný a inspektor škol Matěj Lukšů, kteří všechny zděděné památky věnovali Muzeu – Společnosti Otokara Březiny, jak to zapsal učitel Ladislav Matějka v knize návštěvníků, kterou slavnostním způsobem krásně vyzdobil Josef Kapinus. Na schůzi, které předsedal starosta města Josef Musil, byl ustaven Výbor pro uctění básníka Otokara Březiny, který se bude starat o udržování básníkovy hrobu, památek po Březinovi, jeho bytu, z kterého by mělo vzniknout Muzeum O. Březiny. (K tomu starosta sdělil, že majitel domu pronajme dvě místnosti s předsíní, ale třetí místnost – ložnici – pronajmout nemůže. Bude sloužit pro zaměstnance.)

Výbor byl vytvořen za přítomnosti F. Bílka, F. Jecha, dále zde byli J. Deml, E. Lakomá, Svoboda, Matějka, ředitel spořitelny Kolář, J.

Kapinus a další učitelé z Jaroměřic i odjinud, Otakar Fiala s otcem - řídícím Fialou, manželé Krulovi, Höfroví a Jiljí Nedvědický.

Ferdinand Höfer

Vyňato z přednášek na Mezinárodním sympoziu Otokar Březina 2008

Joseph Normon Rostinsky, Tokai University, Tokio

Demlova aporetická reflexe Otokara Březiny: Svědectví.

Nenadálá smrt Otokara Březiny, 25.března 1929, se stala v životě Jakuba Demla dalším tvůrčím mezníkem. Básník v Demlovi transponuje tuto tragickou událost v rétorické dimenzi, zatímco kněz v Demlovi se snaží interpretovat Březinovu pozemskou existenci v kontextu římskokatolického dogmatu. To je také důvod, proč v Demlově „Svědectví“ portrét Otokara Březiny vychází ve svébytném kubistickém stylu: mnohovýznamově, napohled paradoxně a zásadně dynamicky.

.....

Jaký byl vlastně účel Demlova textu? Jaký byl Demlův záměr, když dva roky po Březinově smrti, v roce 1931, vydal svůj ikonoklastní opus *Moje svědectví o Otokaru Březinovi*? Chtěl Deml skutečně bortit dobový kánon a tím také dominantní interpretaci nejen Březinovy tvorby, ale i jeho vlastních prací v českém kulturním prostředí? Chtěl básník provokovat ve svém smutku a beznaději anebo zatoužil se představit v roli jediného svědka, v roli téměř apoštolské, aby pro příští věky zanechal o svém mistru svědectví, které by

znovu pomohlo kanonizovat v podvědomí českého národa osobnost Březinovu co by myslitele kalibru T.G. Masaryka? Protože Deml byl bytostně přesvědčen, že “proti Masarykovi už tehdy, ač dokonale skryt, rostl tu v národě Otokar Březina” (Deml,1931:65). Pro Demla a tudíž také pro český národ Březina se měl stát metafyzickým protipólem Masarykova pragmatismu.

Ve “Svědectví” se Deml obrací ke čtenáři, aby se mu pokusil vysvětlit poslání svého textu: “Tato moje kniha má býti vlastně jen zpytováním „svědomí“, které konám za národ, pro národ a ve jménu národa, a také vlastně bezohlednou, pokornou, úpěnlivou, bolestnou, lítostivou modlitbou o dar osvětlení Ducha svatého” (Deml,1931:496). Deml, básník a kněz, bere na sebe těžký úkol zpytování vlastního svědomí, které si přisvojilo romantickou funkci prototypického svědomí celého národa. Básník tak vystupuje v roli hlasu národa, zatímco kněz v Demlovi se staví na odpor tomuto populárnímu hlasu (‘vox populi’), tudíž i vlastnímu svědomí, a patra po hlubším smyslu Březinovy existence.

Demlův paradoxní pohled na osobu a dílo Březiny nevychází z jeho vlastního, často osobitého induktivního procesu. Deml objevuje v Březinově myšlení sám zárodek paradoxu: “Otokar Březina vskutku šel za svou myšlenkou často a rád až na konec, často tedy až ad absurdum, a to jenom kvůli rytmu! Proto ve svých hovorech, když viděl, že svou myšlenku přivedl ad absurdum, náhle obrátil a řekl: ‘Ale obraťme peníz na druhou stranu! ‘ A k údivu posluchačovu promluvil Březina druhou řeč, ve které sám sobě odporoval” (Deml, 1931:246). Jenže sám sobě často a rád odporoval i Deml, což dokazuje každý smysluplný rozbor jeho díla. Ne nadarmo Deml zdůrazňuje ve svém textu, že jeho nejoblíbenější rétorickou figurou je oxymóron.

Miroslav Kudrna

Zvěstovateli nablízku - Otokar Březina a výtvarné umění

....

Nejblíže Březinovi byl **František Bílek** (1872–1941). O něm přetrval názor – a to právem, že mezi básníkem a sochařem došlo k vzájemnému duchovnímu sepětí – dozajista to zvláštní úkaz kultury těšící se ochrany múz. V prvním desetiletí pro oba: nerozrušitelné pouto plné úcty; u Bílka vše řečeno a napsáno v dopisech o závratně dělné až sebezničující pracovitosti. Od kreseb k veršům Tichý oceán a litografií ke Sbírkám Tajemné dálky a Svítání na západě (1900), nebylo by kdy jednoho bez druhého (Bílkova flétna jako imitace lidského hlasu k němu znějící) nebo básníkova návštěva (vysvětlování myšlenek z Bhagavadgíty). Tak byl vztah Bílkem doveden k vydání sbírky Ruce s doprovodem kreseb (1901) přes osazení reliéfů na Nečasově domě v Ronově nad Doubravou (1902), vytvoření korouhve s vyobrazením Ježíšovy hlavy pro Babice (1904), k druhému vydání Větrů od pólů s podobiznou básníka, k zrodu Modlitby – Spasitelovy postavy nad hrobem v Chýnově,

Zdenka Braunerová (1858–1934) stála osobně u vzniku moderní krásné knihy a byla rozhodnou podněcovatelkou jí objevovaných výtvarných talentů. K dílu Otokara Březiny se dostala zprostředkovaně: nejdříve anonymně – kresbami v obdivu nad „magickou mocí slova“ k sympodiálním vydání Jediného díla a Smyslu boje (1903) u Huga Kosterky. V letech 1923-25 u Josefa Portmona znovu u obou esejů dřevorytovými vinětami, zásluhou **Miloše Martena** (1883–1917), který nakladateli Bedřichu Kočímu vyslovil přání, aby jeho knihu *Akord* (se studii o Máchovi, Zeyerovi a Březinovi – 1916) vyzdobila Zdenka Braunerová svými dřevoryty v titulním listě, koncovkách a špičkách. Březina ji pak v dopisech oslovoval „Vzácná slečno“.....

V tvorbě ilustrátorů k textu vždy převažoval pozitivní přístup, protože byl vciťován osobnostně: u **Karla Hlaváčka** (1874–1898), který pro Moderní revui vyzdobil v roce 1897 *Větry od pólů* z úcty k Březinovým vizím, zůstal ale se svou svéráznou autenticitou výtvarného projevu na okraji proslulosti. **Rudolf Adámek** (1882–1953) ve shodě s březinovskou neviditelnou silou vesmíru už v SURSUM a ovšem pak u něho více zakořeněném stanovisku

(litografie *Ezechiel*) v teosofii, cítil expresivněji než Bílek; v cyklu litografií *Sen živé duše* přiléhavěji ke Koblihovi a přímo v jeho šlépějích (*Křišťálové výše*, 1916–20) s figurálními symboly o převaze tvorstva nad nocí a opačně. Ještě v roce 1920 v dřevorytu *Před věčností* zobrazil vzepětí Země směrem k nebi. Tento oslavovatel principu sluneční záře (*Meditace* – 1936) dospěl i v olejomalbě k neskrývané adoraci Březinovou inspirací (1938) dotykem paže múzy – víly v kompozici s básníkovým portrétem.

Jan Konůpek (1882–1950)V okamžiku, kdy ho Josef Portman přizval k spolupráci na vydávání Březinových textů, např. *Jediného díla*, *Zrcadlení v hloubce*, *Smyslu boje*, dělil se ještě o výzdobu se Zdenkou Braunerovou a Josefem Váchalem (1923–25). Byl však už hotov a obsáhl většinu jeho sbírek a esejů....

Když tvůrce takové jasnozřivosti přečnívající zbožností všechna trápení okolo opustil svět, nebylo už možné smlčet fakt, že malíř **Jan Zrzavý** (1890–1977) pohnul moderním uměním i ve směru k jeho religiozitě.

V roce 1927 doprovodil kresbami eseje z Březinovy *Hudby pramenů* u adventinského nakladatele, jemuž se svěřil s nadšením poznaného – o moři „světla a třpytu svitu o soumraku, vlnění linií a hudbě nesčíslných hlasů“....

Oleg Malevič, Sankt Petěrburg, Rusko

Otokar Březina a ruský symbolismus

Otázku vzájemného vztahu Otokara Březiny a ruského symbolismu položil již Josef Jirásek ve své knize *Češi, Slováci a Rusko*, kde mezi jiným psal: „Březina sám znal ruskou literaturu velmi dobře: znal celou literaturu 40tých let, Tjutčeva, Feta, Nadsona i ruské symboliky.“ V poslední době otázkou vztahu ruského a českého symbolismu velice fundovaně a objektivně se zajímá Danuše Kšicová, která jmenovitě se věnovala tématu Březina – Balmont a styčným bodům v tvorbě Březiny a mladších ruských symbolistů. Moje

manželka Viktorie Kamenskaja rok před svou smrtí věnovala tomuto tématu svůj referát pro 2. kongres světové literárněvědné bohemistiky.

....

Knihovna Otokara Březiny svědčí také o systematickém zájmu velkého českého básníka o novější ruskou filozofii.

14. března 1914 Březina řekl Emanuelu Chalupnému: „Solovjev byl genius a největší myslitel ruský“, „vypravoval celý jeho životopis“, chválil ho za mladí a svěžest, s jakou neohroženě vystupoval proti popravě atentátníků v r. 1881 a všeobecnému mínění, a pak daroval tomuto memoáristovi VIII. Díl Solovjevových spisů s etickým traktátem „Oprávdanije dobra“. Jakub Deml vzpomíná, že Březina právě po přečtení Solovjeva „mluvil o buddhismu s úsměvem jako o „překonaném stanovisku“, jako o nemožnosti a neuskutečnitelnosti pro lidstvo a řekl, že jedině katolicismus je v držení pravdy“. Bylo to prý „za světové války, ne-li dřív“. Gise Pickové-Saudkové Březina říkal, že T.G. Masaryk ve své knize Rusko a Evropa „význam Solovjeva jaksi potlačuje, nedoceňuje“. Byly mu blízké Solovjevovy snahy ekumenické. Věřil, že právě Solovjev pomůže ruskému národu vrátit se ke svým duchovním základům.

....

Měl jsem možnost zběžně prostudovat celou ruskou psanou část Březinovy knihovny. Podle její obsahu dalo by se soudit, že již na začátku XX. století Otokar Březina raději četl ruskou poezii v původním znění než v překladech, i když podle svědectví Jakuba Demla Březinu „uváděl do základu ruštiny“ v r. 1915 v Luhačovicích Boris Morkovin (tento ruský revolucionář emigroval do Čech v r. 1904 a pak vyučoval rodný jazyk na pražské obchodní akademii a později na univerzitě). Základ ruské části Březinovy knihovny tvoří právě Illustrirovannaja Puškinskaja Biblioteka; dva čísla Illustrirované Gogolevské biblioteki (S.-Petěrburg, 1906–1908)....

....

Když porovnáme stať Vladimíra Solovjeva Ideja sverchčeloveka a Březinův esej Sen o nadčlověku, nemůže přehlednout společné směřování mysli. Oba filosofové porovnávají člověka a němou tvář, oba filosofové vidí jádro snu o nadčlověku nikoliv v apologii sobce nebo kasty sobců, nýbrž v tom, co liší člověka od němé tváře – v touze po nesmrtelnosti a v schopnosti všeobjímající lásky.

Ilona Gwózdź-Szewczenko, Wratislavská univerzita ve Wrocławu,
Polsko

Malířský aspekt poezie O. Březiny

V Březinově symbolistické lyrice bývá duše jaksi „zmaterializovaná“, básník ji polidšťuje, personifikuje a obohacuje smysly. Duše se tak stává osobitou *pars pro toto* lyrického subjektu, který „hltá“ svět. Březina učinil z individuální duše *centrum*, a zároveň *universum* bytí.

Březinova lyrika se orientovala na „nevyjádřitelné“, proto často užívala symbolů jako nutné formy, jenž je schopná obsáhnout prostory a oblasti vnitřních pocitů, před nimiž se konvenční literární jazyk stával zcela bezradným. O géniovi symbolistické obraznosti rovněž to, že český symbolista dokázal mistrovsky využívat také jiných technik uměleckého ztvárnění. Březinův styl neobyčejně rozdílné poetiky a konvencí je prostoupen různými metodami básnické exprese.

V první řadě překvapují prvky obraznosti, které jsou bystrým rozborem charakteristického sklonu dekadentů k zachycení svítání a soumraků, jež evokují smutek konce doby. Opakovaně se ukazují v jeho verších mlhavé a v oparu zahalené krajinomalby. V básnické sbírce *Tajemné dálky* popisuje například: *zsinále mlhy, šedivé mlhy, blankyt [...] mlhami zatížen* atd. Klidné, zamlžené barvy evokují obrazy malířů konce století:

Spí vůně v zahradách a blankyt na jezerech,
zor příštích andante do poupat zavřel květ,
spí písň v teple hnízd a v dálek pološerech
vír barev zpěněný kles' ke dnu tich a šed.

Novoromantické motivy jsou obohaceny tmavým, tlumeným barevným spektrem. V pojetích tohoto druhu převládají odstíny popelavé šedi, zčernalé a šedomodré fialové, silně studených tmavě modrozelených barev, které [...] *kouřily špinavým dýmem*. Opary

zahalující svět jsou rovněž popsány sémanticky objemným poetickým výrazem. Jak poznamenává Anna Rossa: *Bielejąca mgła jest [...] wspólną dla pejzażystów malarzy i pejzażystów poetów obrazową figurą niedomówień i zatartych konturów znaczeń* (Bělostá mlha je...pro malíře krajin i pro básníky přírody společnou obrazovou formou „

nedopovězeného“ a zastřených kontur významů:....

V Březinově tvorbě převládají barvy, jež se na sebe nanášejí a vzájemně prolínají. Vibrace barev je zesílena převahou dynamických sloves, díky nimž se objekty v očích příjemce zbarvují a jaksi „se dostávají“ do jeho blízkosti.

Jiří Bičák, Matematicko-fyzikální fakulta UK, Praha

Věda a víra z březinovských perspektiv

Letos 8. července zemřel ve věku 95 let jeden z velkých filantropů, Sir John Templeton. Od roku 1972 každoročně udělovaná Templetonova cena, převyšující částkou Nobelovu cenu, vyjadřuje uznání za originální příspěvky k tématice na hranicích mezi vědou a vírou. V posledních sedmi letech ji získalo pět fyziků a kosmologů, kteří významně přispěli ke konkrétnímu pokroku vědy, ale také s vědeckými výsledky seznamovali širokou veřejnost a uváděli vědecký pohled na svět do širších souvislostí s pohledy filosofickými i náboženskými. V letošním roce Templetonovu cenu dostal profesor Michael Heller, polský kněz a kosmolog. Učí na Pontifikální Akademii v Krakově. V únoru 2005 nás navštívil na Ústavu teoretické fyziky a po matematicky orientované přednášce o nekomutativní geometrii a její roli ve spojení obecné teorie relativity a kvantové teorie s námi besedoval na „obecných rovinách“. V oficiálním telefonickém interview po udělení ceny Heller vysvětloval, že vždy chtěl dělat nejdůležitější věci, „a co může být důležitějšího než věda a náboženství? Věda nám dává poznání a náboženství nám dává smysl. Obojí je předpokladem slušné existence.“ Heller u nás na fakultě ono úterý 4. 2. 2005 zdůrazňoval, že fyzikální teorie může být pro teologa

inspirující nejen svými novými vhledy, ale může vést k vlivnějším metaforám v těch oblastech, kde naše běžné pojmy a slovník jsou neadekvátní pro popis věcí mimo okruh našich smyslů.

Vztah Otokara Březiny k různým náboženským směrům a k víře jako takové je předmětem nepřeborného množství výkladů a vzpomínek. Jsou především vyzdvihovány Březinovy metaforické, nepřímé výrazy pro Boha, zdůrazňování role bolesti v evoluci, snaha o jakousi univerzální syntézu čerpající z křesťanství, katolicismu zvláště, ale i z indické filozofie, z buddhismu. Katolické či antikatolické, mystické či antimystické interpretace Březinova díla nesou ovšem zpravidla pečeť autorů. Březinovy vize vystupují působivě, na skeptickou vědeckou mysl však poněkud snově v nedávné knize esejí D. Ž. Bora „Dítě Andělů (Otokar Březina—život jako dílo)“ (Trigon, 2000). Řada studií, jdoucích od pozoruhodných textů Sigismunda Boušky, přes „svědectví“ Josefa Moučky a Jakuba Demla a mnoha dalších, až po texty objevující se po roce 1989, je krátce shrnuta v knize „monumentální tloušťky“ (vyjádřeno slovy Alexandra Sticha, jejího recenzenta) od Martina C. Putny („Česká katolická literatura, 1848—1918“, Torst 1998). Přes množství citací nejrůznějších děl, zahrnující i březinovské výběry „komunistické éry“, však Putna kupodivu opomíná pozoruhodnou monografii „Otokar Březina“ (Melantrich 1970) od Josefa Ziky, dlouholetého hlavního sekretáře Jednoty československých matematiků a fyziků, původně ovšem absolventa Filozofické fakulty UK, od roku 1963 do roku 1970 ředitele nakladatelství ČSAV Academia. V závěrečné kapitole „Kosmická legenda“ (řečeno slovy Josefa Hory) Zika citlivě dokumentuje zdroje Březinova díla, které „vstřebalo to nejlepší, co dala lidstvu antika, staroindická moudrost, křesťanství, zejména v učení středověkých světců, novodobá filozofie i umělecká tvorba...“ Na druhé straně však zmiňuje Zika i strukturalistické rozbory Březinovy poezie a prózy, zvláště od Miroslava Červenky, a uvádí i Červenkův názor, že Březina nemá být vykládán více jako myslitel než jako básník: „Kdybychom chtěli Březinovy symboly překládat, zužovali bychom jejich smysl. Březinovu poezii musíme vnímat jako hudbu...“

¹ Josef Zika mj. v roce 1979 podpořil i vydání výše citovaného almanachu „Einstein a Praha“.

Osobní knihovna Otokara Březiny

V roce 2001 byla v Brně na Kaunicově ulici 65a otevřena nová reprezentativní budova Moravské zemské knihovny. Její fond čítá přes 3 miliony 900 tisíc knihovních jednotek, z toho přes 3 miliony svazků knih a periodik. Jedinečný ucelený soubor, který knihovna vlastní, je bezesporu osobní knihovna našeho básníka, která obsahuje 4399 svazků knih a časopisů. Po básníkově smrti podle jeho vůle byla jeho knihovna rozdělena na 2 části. Část odbornou a knihy s dedikací odkázal Masarykově univerzitě v Brně a beletrii Státnímu reálnému gymnáziu v Mor. Budějovicích, kde zůstala až do r. 1972, kdy byla předána do Brněnské knihovny. Obsah knihovny je významným dokladem básníkovy celoživotního uměleckého usilování a výjimečnosti jeho ducha. Vedle úplné osobní knihovny O. Březiny se nachází zde část knihovny (1495 svazků) tasovského spisovatele a básníka J. Demla a torzo legendární knihovny (necelých 400 svazků) staroříšského vydavatele Josefa Floriana zachráněné na popud Jitky Bednářové.

(hp)

Výročí osobností

PhDr. Otakar Fiala se narodil 2. června 1889 v Jaroměřicích. Jako středoškolský profesor působil v Třebíči, Prostějově a Brně. Od roku 1933 pracoval v Janáčkově archivu Moravského zemského muzea. Podílel se na kulturním životě jako znalec díla Otokara Březiny, Jaroslava Vrchlického, Vítězslava Nezvala, literárního díla Leoše

Janáčka aj. Zpracoval Janáčkovu rozsáhlou korespondenci a byl jejím editorem. Zabýval se i Beethovenovou osobností. Fialův bohatý archiv je uložen v Památníku národního písemnictví v Praze na Strahově.

Fantastickým a jen těžko docenitelným výkonem byla Fialova rekonstrukce šesti nepublikovaných Březinových esejů z druhé knihy próz s původně zamýšleným názvem Královské množství, kterou ale básník nakonec pojmenoval Skryté dějiny. Každý z esejů měl několik variant, z nichž bylo nutno sestavit jednotný text. Musel proto zjišťovat, jakým způsobem Březina upravoval varianty publikovaných esejů do konečného textu a pokusit se o podobný postup. Podrobně se o této práci Fiala rozepisuje roku 1965 v Časopise Moravského musea. Celé Skryté dějiny, editované Josefem Zikou, pak vyšly roku 1970 v pražském Melantrichu. Otakar Fiala zemřel 3. ledna 1977 v Brně.

Jan Dokulil se narodil 13. července 1910 v Mastníku u Třebíče. V letech 1921–1929 studoval gymnázium v Třebíči, potom rok češtinu a angličtinu na Filozofické fakultě Karlovy univerzity. Pak přestoupil do semináře v Brně, který absolvoval letech 1930 – 1935. Na kněze byl vysvěcen 5. července 1935. Své rozhodnutí stát se knězem konzultoval se svým starším přítelem básníkem Janem Zahradníčkem. Primici měl ve stařenském kostele sv. Jakuba. Kaplanem byl v letech 1935 – 1937 nejprve v Protivínově, Třebíči-zámku a Měříně. Od roku 1937 působil v Uhřínově u Velkého Meziříčí, kam se za ním na jeho pozvání přistěhoval básník Jan Zahradníček. P. Dokulil působil na uhřínovské fari do roku 1950, kdy uprchl před zatčením.

V letech 1965–1966 byl knihovníkem Západomoravského muzea v Třebíči. Od 1. ledna 1968 byl farářem ve Svitávce u Boskovic. V letech 1966 – 1967 bydlel na Žerotínově ulici č. 13 v Jaroměřicích n. R., kde sídlil archiv Spotřebního družstva Jednota Moravské Budějovice, kde Jan Dokulil pracoval.

Za svého života vydal P. Jan Dokulil čtyři básnické sbírky a několik skvělých překladů z němčiny a středověké latiny.

Spolu s dr. Albertem Vyskočilem edičně připravil v roce 1939 pro Pourovu edici Evangelium sv. Matouše z Bible svatováclavské. Přispíval do novin a časopisů: Museum, Poesie, Akord, Řád, Listy pro

umění a kritiku, Archy, Jitro, Lidová demokracie aj. Zemřel 1. února 1974 ve Svitávce u Boskovic.

Vzpomínka

Ve věku 90 let zemřel 12. dubna v Praze výrazný herec, pedagog a člen naší společnosti **Miroslav Doležal**. Narodil se 10. února 1919 v Bučovicích, vystudoval práva a zároveň brněnskou konzervatoř. Od roku 1948 byl členem činohry Národního divadla v Praze. Ztvárnil mnoho divadelních rolí. Od roku 1952 se 22 sezon objevoval v roli Karla IV. ve hře Noc na Karlštejně na hradě Karlštejn. Vyučoval hlasovou výchovu na Fakultě žurnalistiky na Karlově univerzitě, byl velkým ctitelem krásné literatury, a proto jsme jeho kultivovaný hlas slýchávali při recitaci a umělecké četbě na vlnách rozhlasu a ve Viole. Měli jsme i možnost poznat jeho noblesní projev zároveň s Radovanem Lukavským při recitaci Březinova díla v Jaroměřicích nad Rokytnou.

V sobotu 28. března 2009 zemřel ve věku 64 let promováný filosof **Bohuslav Mikulášek**, vynikající muzejní pracovník, historik, publicista a znalec kulturní historie jihozápadní Moravy. Na jeho počest se uskuteční v galerii Čertův ocas v Mohelském mlýně u Mohelna výstava. Bude zahájena 2. května v 17 hodin.

Pozvánka na 6. ročník Literárně-výtvarné setkání

“ARS POETICA”- Duchovní cesta básníková 2009

Tábor, na kterém má každý rok své zastoupení SOB

Pořadatel: sdružení “Quo vadis” Hlavní vedoucí:
Mgr.František Burda

Počet míst: 30

Počet vedoucích: 8 (každý má mj. program jedné osobnosti), 2
pomocné síly

Termín: **25. 7. -3. 8. 2009**

Cena: 2400 Kč.

Místo: lesní tábořiště Ježkov (TJ Sokol) mezi obcemi Doubravice a
Zábřezí u Dvora Králové nad Labem

Ubytování: **ve stanech s podsadou**

O co nám jde?

Ars Poetica je pokusem o zachycení tiché všední poezie života v rozmanitosti jejích forem. V každém člověku je ukryta schopnost vnímat “chuť skutečnosti”, schopnost nechat se okouzlit nitrem věcí i dějů. Pokorné hledání oné tajuplné smysluplnosti všeho, co nás obklopuje, je velikým dobrodružstvím.

K takovému dobrodružství je třeba dopřát si k němu čas, přijímat nové, neznámé a ochota naslouchat.

Cesta je plná překvapení i úskalí, a proto je třeba mít dobré průvodce. Letos budou našimi průvodci tito básníci: Václav Havel, Josef Topol, Věra Linhartová, Jiřina Hauková. Petr Kabeš, Miloslav Topinka, Jiří Vícha. Každý den je věnován jednomu z nich.

Program:

Dopolední program je věnován zábavě a svébytnému uchopení díla konkrétního básníka, polední klid četbě, odpoledne je nenásilně výtvarně tvořivé. Přítomni budou i lidé, kteří Vám rádi poradí a pomohou. Většina z nás zkusí něco podobného poprvé v životě. **Večer je věnován**

hostu. Téměř každý den budeme mít možnost uvítat večerní hosty – významné osobnosti české kultury.

Součástí programu bude pro zájemce také nedělní “lesní” mše svatá.

V rámci setkání pobytu bude i jednodenní putování za krásou české plastiky a moderní architektury.

Pro koho je program vhodný?

Ars Poetica je určena nejširšímu okruhu zájemců, **jsou vhodné i pro ty, kdo dosud k literatuře cestu nenalezli, nebo na ni neměli čas.** Svou pestrostí, formou, obsahem i atmosférou uspokojí náročné i nenáročné. Vzhledem k ubytování pod stany je tábor vhodný především pro mladé do 35 let, ale není podmínkou.

Prof. Joseph Normon Rostinský je od roku 2008 členem Společnosti Otokara Březiny

Z našich členů se jako hosté zúčastnili na předchozích ročnících:

Jiří Rejnek, Radovan Lukavský, Daniela Iwashita, Vladimír Justl, Miloš Doležal

!!! ZAČÁTEK dílen je 25. 7. ve 14:00 (prosíme o dochvilnost, je-li to možné!!!).

UKONČENÍ dílen je 3. 8. ve 12: 00.

Více na www.arspoetica.cz

Harmonogram programu pro večerní hosty (v19:00 není-li uvedeno jinak)

25. příjezd (sobota)	7. <u>Miloslav Topinka</u> - básník (Utopír, Krysí hnízdo, Trhlina), překladatel, editor (A. Rimbaud, R. Gilbert-Lecomte, V. Linhartová, J. Kolář, K. Malich aj.), psycholog. Autor knihy o A. Rimbaudovi – Vedle mne jste všichni jenom básníci a fascinujících esejů o poezii – Hadí
-----------------------------------	--

		kámen. Za sbírku Trhlina obdržel Cenu Jaroslava Seiferta.
26. neděle	7.	<u>Václav Sokol</u> - malíř, grafik, autor velmi zajímavých textů o umění , ve kterých se táže obecně po smyslu umění a smyslu života člověka v tomto světě.
27.7. pondělí		<u>Jiří Sádlo</u> – literárně činný přírodovědec. Zabývá se hlavně rostlinnou sociologií, kulturním kontextem přírody a historií i přítomností středoevropské krajiny. Je autorem či spoluautorem velmi různých textů od článků po knihy a od suše odborných statí po poetizující beletrii (<i>Krajina a revoluce, Prázdná země</i>).
28. 7. úterý od 12:00 Od 19:00		<u>Tomki Němec</u> - Fotograf, 1989-1992 byl osobním fotografem Václava Havla, je dvojnásobným držitelem ceny World Press Foto. <u>Vít Slíva</u> – básník a učitel, spolupracovník časopisů Host a Weles. Držitel ceny Magnesia Litera (2003). Je autorem sbírek <i>Nepokoj hodin, Bubnování na sudy, Rodný hrob, Souvrať</i> aj.
29. středa	7.	<u>Celodenní putování po stopách české plastiky</u> - Jako každým rokem nás putováním provede zanícený milovník české plastiky paní <u>Eva Vlčková</u> .
30. čtvrtek	7.	<u>Miroslav Wanek a Pavel Fajt</u> - Wanek a Fajt jsou zkušení a respektovaní hudebníci. Wanek pak navíc uznávaným textařem a básníkem. Své letité a mnohdy velmi různorodé směřování a zájmy mohli v tomto novém společném projektu hojně využít. Wanekova úloha je vypravěčská - čte svou poměrně rozsáhlou báseň <i>Máj</i> , která svou rytmičností a košatostí obrazů dobře koresponduje s Fajtovou zvukovou a rytmickou barevností, s jeho odvahou pouštět se do neprobádaných zvukových možností svých

	jednotlivých nástrojů a elektroniky.
31. 7. pátek	Vladimír Papoušek – literární historik, ředitel ústavu bohemistiky FF JU, je autorem prací: <i>Gravitace avantgard, Existencialisté, Trojí samota ve velké zemi (Česká exilová literatura v USA), Egon Hostovský</i> aj. Spolupodílel se například na knize <i>Hledání literárních dějin v diskusi</i>
1. 8. sobota	Prof. Joseph Normon Rostinský – narodil se v Brně, kde vystudoval anglistiku (1969), poté studoval ruskou a německou literaturu a lingvistiku na univerzitě v New Yorku a na Harvardu, V r. 1981 obhájil disertaci o Jakubu Demlovi na Brown University, Od 80. let profesor na univerzitě v Tokiu, přednáší též na Harvardu, na Brown University, na univerzitě v Chicagu a Austinu, zabývá se sémiotikou, sémantikou a literární komparativistikou a interpretací textu. V ČR spolupracuje mj. s Ostravskou Univ., s FF MU nebo Literární akademií J. Škvoreckého
2. 8. neděle	večerní <u>Slavnost světla</u>
3. 8. pondělí	úklid, odjezd

Přihláška na 6. ročník Literárně-výtvarných dílen
“Ars poetica” – Duchovní cesta básníková 2009

Termín 25. 7. – 3. 8. 2009

Místo Ježkov u Zábřezí (poblíž Dvora Králové nad Labem, 2 km od Doubravice)

Cena 2400 Kč (ubytování, stravování, program)

Způsob úhrady: Složenkou na účet č. účtu 43-4011680257, kód banky 0100,

Majitel účtu: Burda Matouš, Komenského 194, Nové Město nad Metují

Co s sebou: spacák a karimatku, pevné boty, teplé oblečení do přírody!!, svetr, bílé tričko,
ešus, hrnek a lžíce, nůž, popř. hudební nástroj
(kytara, flétna, harmonika, housle,
bubínky, dřívka, tamburína...), popř. nějaké
barvy

Stravování!!! Snídaně a večeře z vlastní kuchyně v táboře, obědy se dováží. **(Pokud můžete, přispějte do společného špajzu z domácnosti (brambory, zelenina, ovoce, vajíčka, buchty...)). Akce není výdělečná a sponzory nemáme. Cena celého pobytu je uzpůsobena, aby byla přijatelná i pro účastníky, kteří mají do kapsy hluboko.**

Jak nalézt místo konání: Nejlépe vlakem do Dvora králové nad Labem, potom pěšky směr Doubravice a odtud směr Zábřezí. Za hřbitovem je první lesní cesta, tu minete, druhou lesní cestou doleva se dostanete přímo na tábořiště. Celá trasa z nádraží na tábořiště je 5km.

Vyplněnou přihlášku s kopií dokladu o zaplacení pošlete prosím zpět co nejdříve na adresu: **Tereza Vlčková, Komenského 194, 549 01 Nové Město nad Metují, T: 736176635**

Přihláška na letní táborové dílny “ARS POETICA”

Závazně přihlašuji (jméno, příjmení).....
Rodné číslo.....
zdravotní pojišťovna.....
Adresa.....
Telefon.....

V dne
Podpis

Písemné prohlášení rodičů nezletilých účastníků

Podle údajů uvedených ve zdravotním průkazu dítěte a podle skutečnosti tak, jak je známa, potvrzují, že stav dítěte umožňuje účast na stanovených letních dílnách. Uvádím, že dítě mělo tyto závažnější onemocnění (uvedte i dětská onemocnění):

Trpí
alergií.....

.....

Má jiné
potíže.....

.....

Užívá léky, které bude muset vzít i na
tábor.....

Prosím vezměte s sebou na tábor zdravotní průkaz !!!!

Podpis rodiče (v případě nezletilých):

V.....dne.....
.....

— —

Po téměř 35 letech vyjde básnické dílo OTOKARA BŘEZINY

Můžete si je závazně objednat ve Vydavatelství Akcent

B. Václavka 20

674 01 Třebíč,

e-mail: akcent@vydavatelstviakcent.cz, fax: 568 842 815.

Březinovo básnické dílo vyjde v rámci cyklu „Čeští kandidáti

Nobelovy ceny“ za literaturu. Dalšími svazky bude výbor z básní J.

Vrchlického a díla J. S. Machara, A. Jiráska a K. Čapka. Kniha bude

stát kolem 250,- Kč.

SPOLEČNOST OTOKARA BŘEZINY a MĚSTSKÉ KULTURNÍ STŘEDISKO

V JAROMĚŘICÍCH NAD ROKYTNOU

Vás srdečně zve na literárně – hudební pásmo

s jaroměřickým rodákem a členem Ústředí Obce spisovatelů

Janem Kratochvílem

pod názvem

VÍTÁME JARO

který se svými přáteli představí svoji tvorbu country písní a veršů

účinkují

Nina Martínková a Rudolf Beran

kytara Petra Poláčková

Jaroměřický chrámový sbor

v Městském kulturním středisku, Jaroměřice nad Rok.

23. 5. 2009 v 17 hodin

SKUPINA ČEZ

HLAVNÍ PARTNER

Děkujeme partnerům:

Skupina ČEZ, Ministerstvo kultury ČR, Dřevozpracující VD Jaroměřice n. R., Petr Hobza Jaroměřice n. R., Stanislav Hort Třebíč, Město Jaroměřice n. R., MUDr. Jana Langášková Jaroměřice n. R., MUDr. Xenie Preiningerová Jaroměřice n. R., MUDr. Blanka Götzová Jaroměřice n. R., MUDr. Jan Kousalík Jaroměřice n. R., Lékárna Jaroměřice n. R.

Bulletin vydává výbor Společnosti O. Březiny v Jaroměřicích n. Rok., Březinova 46, 675 51, tel.: 603760768. IČO 44065841, e-mail na předsedu Mgr. Jiřího Höfra: hofer.j@seznam.cz, e-mail na studijní knihovnu při Muzeu O. B.: studijniknihovna@otokarbrezina.cz. Adresa našich stránek: www.otokarbrezina.cz.
Toto číslo sestavil Radovan Zejda, tisk Helena Stejskalová a Blanka Nedvědická.

Od 1.2.2009 má SOB nové číslo účtu: 226798166/0300.

Ilustrace na titulní straně: Leo Vaniš

Příspěvky do č. 50 dodejte laskavě do 20.7.2009.